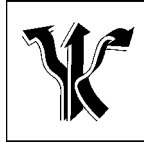

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ КОНФЛІКТОЛОГІЇ”
(для магістрів)

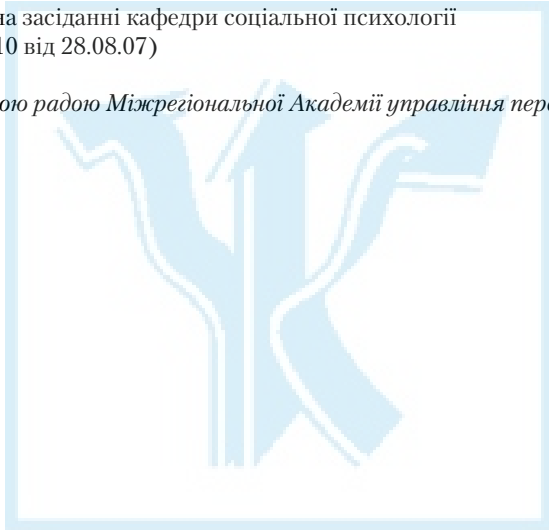
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри соціальної психології *О. Р. Охременко*

Затверджено на засіданні кафедри соціальної психології
(протокол № 10 від 28.08.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Охременко О. Р. Навчальна програма дисципліни “Сучасні теорії конфліктології” (для магістрів). – К.: МАУП, 2008. – 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасні теорії конфліктології”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу “Сучасні теорії конфліктології” — озброїти соціологів сучасними теоріями з конфліктології, розвинути вміння застосовувати їх у соціологічному аналізі, профілактиці і розв’язанні конфліктів.

Відповідно до мети передбачаються такі завдання:

- розкриття сутності конфлікту як соціально-психологічного феномену, передумов і причин його виникнення;
- з’ясування структури і динаміки конфлікту;
- висвітлення основних станів управління конфліктом;
- формування навичок і вмінь запобігання і конструктивного розв’язання конфліктів;
- взаємозв’язок конфліктів і стресових станів;
- соціальні і соціально-психологічні конфлікти;
- характеристика політичних, етнічних, організаційних, юридичних, сімейних конфліктів.

Програма розрахована на підготовку у вищих навчальних закладах магістрів, а також може бути використана в навчальних центрах, інститутах перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів.

У результаті вивчення курсу студенти повинні

знати: основні концептуальні підходи в конфліктології, основні сучасні теорії конфлікту, сутність і складові конфлікту, типологію конфлікту, причини виникнення і розвитку конфлікту, особливості конфлікту у різних сферах соціального життя;

уміти: аналізувати конфлікт з позицій сучасної конфліктології;

мати навички запобігання конфліктам і конструктивного їх розв’язання в основних сферах життєдіяльності людини.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ КОНФЛІКТОЛОГІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Становлення і розвиток теоретичної бази конфліктології
1	Формування і розвиток теорій конфлікту
2	Основні психологічні підходи до розуміння та інтерпретації конфліктів
	Змістовий модуль II. Конфліктологія як галузь наукового знання про конфлікт
3	Поняття та основні характеристики конфлікту
4	Динаміка конфлікту
5	Управління конфліктами
6	Міжособистісні конфлікти
7	Внутрішньогрупові конфлікти
8	Основні види міжгрупових конфліктів
	Змістовий модуль III. Сучасні погляди на причини соціально-психологічних конфліктів
9	Соціально-психологічні конфлікти
10	Сімейні конфлікти
Разом годин: 58, з них 36 — лекційних, 18 — семінарських занять	

ЗМІСТ
дисципліни
“СУЧАСНІ ТЕОРІЇ КОНФЛІКТОЛОГІЇ”

Змістовий модуль I. Становлення і розвиток теоретичної бази конфліктології

Тема 1. Формування і розвиток теорій конфлікту

Соціально-філософські передумови становлення теорії конфліктів. Ідеї стародавніх греків про конфлікти. Визначення соціального конфлікту і його структура. Соціологічні теорії конфліктів (К. Маркс, М. Вебер, Р. Зіммель, Р. Дарендорф, Л. Козер). Становлення конфліктології як науки. Е. Дюркгейм про конфлікти. Конфліктна теорія

Т. Парсонса. П. Лавров, Н. Михайлівський, М. Бакунін і ін. Конфлікт і конфліктна ситуація в сучасних теоріях. Функціональна теорія (Т. Парсонс), теорії соціальних груп (Д. Морено), теорії конфліктного функціоналізму (Л. Козер), діалектичні теорії конфлікту. Ключові положення теорій конфлікту К. Маркса, Г. Зіммеля, Р. Дарендрофа.

Література [1; 4; 6; 8; 16; 20; 45; 62]

Тема 2. Основні психологічні підходи до розуміння та інтерпретації конфліктів

Конфлікт в теорії К. Левіна. Конфлікт як несумісність когнітивних систем і пізнавальних опонентів у когнітивній концепції конфлікту (М. Дрейч). Сутність поняття “конфлікт” у світлі психоаналітичних уявлень про природу індивіда (К. Хорні, Е. Берн). Функції конфлікту. Причини виникнення конфліктів (за І. Р. Лінкольном): інформаційний, структурний, цілісний, поведінковий фактори, фактор стосунків тощо. Рівні прояву конфліктів: емоційний, когнітивний, поведінковий, регулятивний, комунікативний.

Література [2; 3; 12; 17; 23; 38; 60]

Змістовий модуль II. Конфліктологія як галузь наукового знання про конфлікт.

Тема 3. Поняття та основні характеристики конфлікту

Поняття конфлікту в різних соціально-психологічних школах. Межі конфлікту. Функції конфлікту. Роль третіх осіб у розвитку конфлікту. Функції конфліктів у суспільстві. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфліктів.

Основні типології конфліктів. Типологія за сферами. Інші типології конфліктів. Класифікація конфліктів за джерелом виникнення, за змістом, за значущістю, за типом розв’язання, за формою виявлення, за типами стосунків, за наслідками. Об’єктивна ситуація суперечності як основа типології конфлікту (Л. Козер, Р. Снайдер). Класифікація конфліктів за критеріями реальності (М. Дрейч). Теоретичні розробки К. Томаса.

Предмет і об’єкт конфлікту. Причини конфліктів, конфліктна ситуація. Концепції депривації. Конфлікт інтересів і цінностей. Основні учасники конфліктів: протиборчі сторони, підбурювачі, посередники. Роль третіх осіб у розвитку конфлікту. Функції конфліктів у суспільстві. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфліктів.

Структура конфлікту. Пізнавальний, емоційний, вольовий і мотиваційний компоненти у структурі конфлікту (за Г. В. Пономарьовим).

Література [7; 11; 12; 38; 39; 43; 52; 54; 60]

Тема 4. Динаміка конфлікту

Конфліктна ситуація. Типові причини конфліктів. Поняття “частково зрозумілого” і “помилкового” конфліктів. Соціальна напруженість. Ситуації виникнення соціальної напруженості. Показники соціальної напруженості. Стадії соціальної напруженості. Психологія учасників конфлікту. Латентна стадія конфлікту. Усвідомлення інтересів і перешкод. Види дій конфліктуючих сторін. Типи протистояння. Стратегії діяльності в конфліктних ситуаціях. Визначення тривалості конфлікту. Ескалація конфлікту. Методи вирішення конфліктів.

Література [5; 14; 17; 30; 43; 56; 60]

Тема 5. Управління конфліктами

Широкі і вузькі розуміння управління конфліктами. Елементи процесу управління конфліктом. Моделі процесу управління конфліктом. Цілі сторін, що беруть участь у соціальному конфлікті. Методи управління конфліктом. Карта кроків по вирішенню конфлікту. Агенти вирішення конфлікту. Стратегія втручання третіх сторін у стадії конфлікту. Стратегія управління конфліктом і варіанти результатів. Структура розвитку соціального конфлікту. Тип змагання конфлікту.

Література [5; 9; 12; 15; 21; 24; 28; 29; 32]

Тема 6. Міжособистісні конфлікти

Міжособистісний конфлікт як відображення суперечностей у стосунках, у реалізації функцій спілкування. Види конфліктів за комунікативною спрямованістю. Механізми викривлення інформації. Суб'єктивність оцінки міжособистісних стосунків за Д. Майерсом. Конфлікт ролей, конфлікт “інтересів”, конфлікт “бажань”. Матеріально-технічні, економічні, соціально-політичні причини виникнення міжособистісних конфліктів. Стадії розв'язання міжособистісного конфлікту. Стрес і конфлікт. Наслідки розв'язання міжособистісного конфлікту: зняття емоційного напруження, переосмислення і зміна оцінки опонента, особливості змін у міжособистісних стосунках.

Визначення цілей, предмета і меж конфлікту. Виявлення позицій сторін і конфліктної установки. Роль символів перемоги і поразки в розв'язанні конфліктів. Адекватні способи вирішення соціальних конфліктів.

Література [1; 2; 4; 11; 13; 15; 19]

Тема 7. Внутрішньогрупові конфлікти

Причини виникнення конфліктів у групі. Види внутрішньогрупових конфліктів. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Теорії внутрішньогрупових конфліктів. (К. Левін, М. Дейч, Р. Ф. Бейлз, Г. М. Ньюком, Дж. Морено). Групові норми і оцінювання стосунків як причина формування конфлікту.

Конфліктність і рівні розвитку групи (Л. І. Уманський, А. В. Петровський, Н. Н. Обозов). Шляхи розв'язання внутрішньогрупового конфлікту. Конфліктні ситуації в соціальній сфері.

Конфлікт і його значення в менеджменті (Ф. Тейлор, Е. Мейо, П. Друкер). Визначення соціального партнерства.

Поняття організаційного конфлікту. Причини організаційних конфліктів. Три типи організаційних конфліктів. Рівні конфліктів в організації. Динаміка розвитку трудового конфлікту. Види внутрішньоорганізаційних конфліктів. Страйк. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфлікту. Організаційний конфлікт і організаційні зміни.

Способи вирішення конфліктів. Управління конфліктною ситуацією. Структурні і міжособистісні методи. Діяльність керівника в конфліктній ситуації. Керівник як суб'єкт конфлікту. Керівник як посередник у конфлікті. Емоційний інтелект керівника. Виховання асертивності і впевненої поведінки. Визначення "конфліктних" осіб у колективі. Канали отримання інформації. Розуміння різних стилів спілкування.

Правила вирішення конфліктів у колективі. Використання владних повноважень. Дії керівника в процесі переговорів з врегулювання соціальних конфліктів на підприємстві (Р. Фішер. І. Юрі). Особистий приклад керівника в подоланні конфліктів і стресів. Предмет соціального партнерства у сфері праці. Погоджувальні процедури як метод вирішення трудових суперечок. Участь третьої сторони в регулюванні соціально-трудова відносин.

Література [1; 5; 15; 26; 32; 33; 36; 42;46; 51]

Тема 8. Основні види міжгрупових конфліктів

Особливості міжгрупової взаємодії. Причини виникнення міжгрупових конфліктів, феномен міжгрупової ворожості та інгрупового фаворитизму і його вплив на виникнення міжгрупових конфліктів. Відсутність чіткої правової регламентації життєдіяльності груп як джерело міжгрупового конфлікту.

Вирішення політичних конфліктів. Конфлікт і криза в міжнародних відносинах. Вирішення міжнародних конфліктів. Міжнародно-політична криза як фаза конфлікту. Структура кризи. Учасники кризи, їх характеристики. Проблема ухвалення рішень в умовах кризи. Політичний лідер і його оточення в умовах кризи.

Технологія консенсусу і компромісу. Підготовка до переговорів. Дії конфліктуючих сторін перед початком переговорів. Етапи ведення переговорів і способи подання позиції. Тактичні прийоми у веденні переговорів. Стили проведення переговорів. Національні, особистісні стили переговорного процесу. Вдосконалення механізмів врегулювання конфліктів шляхом переговорів і посередництва. Метод принципів переговорів: стратегія і тактика (Р. Фішер, С. Браун).

Сучасні концепції етноконфліктології. Соціетальні і соціально-психологічні концепції Р. Льовайн і Д. Кемпбелл. Структурні і психокультурні концепції М. Росс і Дж. Ротман. Поняття структури етнічного конфлікту. Принципи і методи аналізу етнічної конфліктності. Поняття функції етнополітичного конфлікту. Форми прояву функції: явна, латентна, безпосередня, опосередкована.

Матеріальні і духовні наслідки етнополітичного конфлікту. Конструктивні і деструктивні функції конфлікту. Сигнальна, інформаційна, диференціувальна і динамічна функції етнополітичного конфлікту. Конструктивні і деструктивні функції конфлікту.

Технологія використання виявлених функцій етнополітичного конфлікту в політичній діяльності. Влада і опозиція в системі етнополітичної конфліктності. Поняття суб'єкта конфліктних відносин. Суб'єкт, учасник, сторона, посередник у конфлікті. Індивід, соціальна група, організація, соціальний прошарок, етнос, нація, покоління, суспільство як суб'єкти і учасники конфліктного процесу.

Поняття юридичного конфлікту. Різноманіття полів конфліктів. Динаміка і типологія юридичного конфлікту. Способи вирішення правових конфліктів. Три групи юридичних засобів вирішення конфлікту. Судочинство. Арбітражні суди. Кримінальний конфлікт. Правове

відчуження особистості в конфлікті. Особливості конфліктів у сфері розподілу влади. Юридичні способи попередження конфліктів.

Методи профілактики і розв'язання міжгрупових конфліктів. Підвищення внутрішньогрупової солідарності, усвідомлення групової належності, зменшення ступеня відхилення поведінки індивіда від групових норм тощо (Д. Кемпбелл). Зменшення відмінності між групами, інгрупового фаворитизму, зближення ціннісних орієнтацій, емоційна тонізація.

Література [3–6; 8; 11; 13; 18; 19; 23–25; 35; 37; 40; 41; 44; 55; 57; 61]

Змістовий модуль III. Сучасні погляди на причини соціально-психологічних конфліктів

Тема 9. Соціально-психологічні конфлікти

Поняття соціально-психологічного конфлікту. Л. Козер про соціальний конфлікт. Сучасні теоретичні погляди на соціально-психологічні конфлікти. Ознаки, характерні для соціально-психологічного конфлікту. Причини соціальних конфліктів. Розшарування суспільства, економічні і політичні інтереси як джерела конфлікту. Типологія соціально-психологічних конфліктів. Передконфліктна стадія. Динаміка соціального конфлікту. Дієві сили конфлікту. Управління конфліктом. Основні характеристики конфліктної особи. Попередження соціально-психологічних конфліктів. Постконфліктна стадія. Наслідки соціально-психологічних конфліктів. Вплив конфліктів на основних учасників. Вплив конфліктів на соціальне оточення. Колективні зміни в результаті конфлікту. Солідарність членів конфліктуючих груп.

Невротичні стани і їх наслідки. Причини і джерела стресу. Управління нейтралізацією стресів. Індивідуальна стратегія і тактика стресостійкої поведінки. Конфліктостійкість як вид психологічної стійкості.

Література [12; 22–24; 27; 31; 34; 37; 42; 50; 53; 58; 59]

Тема 10. Сімейні конфлікти

Сім'я і шлюб. Взаємини подружжя і їх ролеві відмінності. Потреби, інтереси, цінності і цілі подружнього життя. Об'єктивні і суб'єктивні причини виникнення конфліктів у сім'ї. Динаміка розвитку сімейних конфліктів. Форми прояву подружніх конфліктів. Природа подруж-

ніх конфліктів і їх класифікація, функції. Гендерний аспект вивчення сімейних конфліктів. Гендерні стереотипи та їх роль у розвитку сімейних конфліктів.

Фактори стабільності сім'ї та їх вплив на сімейні конфлікти (за В. Сатір). Можливі шляхи запобігання і вирішення подружніх конфліктів. Проблема взаємин між батьками і дітьми: конфлікт поколінь або складності взаємного сприйняття. Психологічний клімат в сім'ї.

Сімейні конфлікти: причини виникнення, динаміка розвитку, класифікація, функції і наслідки. Основні способи врегулювання сімейних конфліктів.

Література [1; 4; 9; 12; 47; 49]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота має бути оформлена за такою структурою:

1. Титульна сторінка (прізвище виконавця, курс, група; назва теми; дата виконання).
2. Зміст.
3. Вступ (до 1,5–2 стор).
4. Основна частина, яка розкриває тему.
5. Висновки (0,5–1 стор).
6. Список використаної літератури.

Тему студент обирає за власним бажанням і узгоджує її з викладачем.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Основні концепції і структура сучасної конфліктології.
2. Провідні школи, науково-дослідні і навчальні центри конфліктології в США, Європі.
3. Соціоструктурна і функціональна обумовленість конфліктності.
4. Соціальна напруженість, соціальна криза і соціальний конфлікт.
5. Місце і роль конфліктності в розвитку нерівноважних систем.
6. Соціальний конфлікт і необоротні соціальні зміни.
7. Політична стратифікація і конфліктність суспільства. Особливості політичної системи і конфліктності суспільних відносин.
8. Поняття і основні принципи конфліктного менеджменту.

9. Поняття конфліктного медіаторінга. Стратегія і моделі посередництва в політичному конфлікті.
10. Поняття етносу і етнічних відносин.
11. Поняття етнополітичного конфлікту.
12. Етнополітологічний напрям у сучасній конфліктології.
13. Основні етапи розвитку етнополітичного конфлікту.
14. Шляхи і способи попередження і врегулювання конфліктних відносин.
15. Функції конфлікту. Технологія використання виявлених функцій конфлікту в діяльності соціолога.
16. Поняття суб'єкта конфліктних відносин. Суб'єкт, учасник, сторона, посередник в конфлікті.
17. Технологія визначення структурних елементів конфлікту.
18. Поняття і методологія класифікації конфліктів.
19. Етнічний сепаратизм, екстремізм і тероризм як конфліктогенні фактори.
20. Методологічні проблеми аналізу етнічних і національних конфліктів.
21. Конфлікт як процес.
22. Динаміка розвитку конфліктних відносин.
23. Інституалізація етнополітичної конфліктності.
24. Роль і значення норм і традицій, установ і організацій у розвитку соціально-психологічних конфліктів.
25. Основні теоретичні концепції сучасної конфліктології.
26. Основні концепції сучасної конфліктології
27. Концепція конфліктності і порядку
28. Поняття регіональної конфліктності.
29. Регіональна конфліктологія як напрям конфліктологічних досліджень: стан, проблеми.
30. Конфліктогенні загрози і виклик глобалізації.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке конфліктологія?
2. У яких формах із старовини і до нашого часу йшло в світі накопичення знань про конфлікти?
3. Коли почала складатися конфліктологія як окрема галузь наукових досліджень?

4. Назвіть імена відомих зарубіжних і російських мислителів XIX — XX ст., які внесли помітний внесок у розробку теорії конфліктів.
5. Назвіть основні методи конфліктології.
6. Чим визначається підвищений інтерес до теорії і практики конфліктів у сучасній Україні?
7. Які бувають конфлікти?
8. Розкажіть про міжособистісні конфлікти.
9. Що таке психологічна несумісність?
10. Які ви знаєте джерела конфліктів?
11. Розкажіть про роль емоцій в конфліктах.
12. У чому, на ваш погляд, полягає конструктивізм конфлікту?
13. Назвіть основні деструктивні функції конфліктів.
14. Які компоненти конфліктів ви знаєте?
15. Як ви розумієте умови ригідності домагань?
16. Які існують моделі альтернатив і домагань?
17. Що таке предмет конфлікту?
18. Що таке мотиви конфлікту?
19. Що таке позиції конфліктуючих сторін?
20. Розкажіть про класифікацію конфліктуючих сторін.
21. Які ви знаєте пояснення конфліктів?
22. Розкажіть про основні психологічні підходи до розуміння інтерпретації конфліктів.
23. Яка роль відчуття в конфлікті?
24. Що таке сприйняття?
25. Яка роль сприйняття в конфлікті?
26. Що таке пам'ять?
27. Яка роль пам'яті в конфлікті?
28. Розкажіть про довільну і мимовільну пам'ять.
29. Як впливають мислення і уява на психологічний клімат колективу?
30. Які ви знаєте типи конфліктних осіб?
31. Що таке стиль конфліктної поведінки?
32. Які стилі поведінки особи в конфлікті вам відомі?
33. Що ви знаєте про дослідження Томаса — Кілменна?
34. Що таке конфронтація?
35. У чому полягає продуктивність конфронтації?
36. Розкажіть про ухилення.

37. Що таке пристосування?
38. Як, на ваш погляд, виглядає компроміс?
39. Розкажіть про стратегію співпраці.
40. Які чинники сприяють зниженню напруги при розмові?
41. Що таке конструктивна суперечка?
42. Які ви знаєте стилі суперечки?
43. Які чинники, на ваш погляд, сприяють розвитку конфлікту?
44. Що таке суперечка?
45. Розкажіть про деструктивні характеристики суперечки.
46. Які деструктивні результати суперечки ви знаєте?
47. Назвіть комунікаційну техніку, що сприяє виникненню конфлікту.
48. Які ви знаєте механізми спотворення інформації?
49. Розкажіть про конформізм.
50. Як діють психологічні негативні установки і сприйняття?
51. Які бувають ефекти від психологічних установок сприйняття?
52. Які джерела негативних установок і сприйняття?
53. Що таке соціальний конфлікт?
54. Приведіть приклади соціальних конфліктів.
55. Яка природа соціального конфлікту?
56. Що таке регулювання кризи?
57. Розкажіть про управління соціальним конфліктом.
58. Що ви знаєте про запобігання конфліктам?
59. Які функціональні наслідки конфліктів?
60. Які дисфункціональні наслідки конфліктів?
61. Які кроки з врегулювання конфліктів ви знаєте?
62. Як впливають стилі поведінки на розвиток і результат конфлікту?
63. У якому напрямі повинен рухатися конфліктолог при вирішенні конфлікту?
64. Що таке інституалізація конфлікту?
65. Для чого необхідне вироблення формули вирішення конфлікту?
66. Що таке третя сторона?
67. Які функції третьої сторони?
68. Що таке легітимізація конфлікту?
69. Які умови успішного вирішення конфлікту?
70. Яка послідовність примирливих процедур?
71. Розкажіть про основні принципи ведення переговорів.
72. Які соціальні зв'язки ви знаєте?

73. Що може затягувати вирішення конфлікту?
74. Які умови успішного вирішення конфлікту?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конфліктологія* / Под ред. А. С. Кармина. — СПб: Лань, 1999. — 448 с.
2. *Конфліктологія: Підручник* / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; Ред. Л. М. Герасіна, М. І. Панов — Х.: Право, 2002. — 256 с.
3. *Основы конфликтологии: Учеб. пособие* / Под ред. В. Н. Кудрявцева. — М.: Юристъ, 1997. — 196 с.; *Анцупов А. Я.* Конфліктологія / А. Я. Анцупов, А. И. Шпилов. — 3-е изд. — СПб: Питер, 2007. — 496.
4. *Анцупов А. Я.* Введение в конфликтологию: Как предупреждать и разрешать межличностные конфликты: Учеб. пособие / А. Я. Анцупов, А. А. Малышев. — К.: МАУП, 1996. — 104 с.
5. *Бандурка А. М.* Конфліктологія: Учеб. пособие для вузов / А. М. Бандурка, В. А. Друзь. — Харьков: Ун-т внутр. дел, 1997. — 356 с.
6. *Ворожейкин И. Е.* Конфліктологія: Учебник / И. Е. Ворожейкин, А. Я. Кибанов, Д. К. Захаров. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 224 с.
7. *Дмитриев А. В.* Конфліктологія: Учеб. пособие. — М.: Гардарики, 2000. — 320 с.
8. *Дуткевич Т. В.* Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 456 с.
9. *Емельянов С. М.* Практикум по конфликтологии. — 3-е изд., доп. и перераб. — СПб.: Питер, 2004. — 400 с.
10. *Иванов В. М.* Юридична конфліктологія: Навч. посіб. / В. М. Иванов, О. В. Иванова. — К.: МАУП, 2004. — 224 с.
11. *Ишмуратов А. Т.* Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів. — К.: Наук. думка, 1996. — 189 с.
12. *Козырев Г. И.* Введение в конфликтологию: Учеб. пособие. — М.: Владос, 2001. — 175 с.
13. *Кормич Л. І.* Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навч. посіб. / Л. І. Кормич, В. В. Багацький. — 3-те вид. — Харків: Одісей, 2004. — 304 с.

14. *Крам Ф. Т.* Управление энергией конфликта. Как превратить работу в творчество The magic of conflict / Ред. А. А. Стативка. — М.: Аст; РЕФЛ-бук, 2000. — 288 с.
15. *Мальшев К. Б.* Психология управления: Науч.-метод. пособие для вузов. — М.: ПЕР СЭ, 2000. — 144 с.
16. *Пірен М. І.* Конфліктологія: Підручник. — К.: МАУП, 2003. — 360 с.
17. *Примуш М. В.* Конфліктологія: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2006. — 288 с.

Додаткова

18. *Ануфрієва Н. М.* Народна практика співіснування про запобігання та розв'язання конфліктів.
19. *Ануфрієва Н. М., Ануфрієва Р. А.* Суспільство у ХХІ столітті: психологічні проблеми гармонізації, гуманізації, демократизації. — Вип. 11. — 2003. — С. 169–170.
20. *Анцупов А. Я.* Системная концепция конфликтов // Мир психологии. — 2005. — № 2. — С. 24–35.
21. *Анцупов А. Я.* Словарь конфликтолога / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. — 2-е изд. — СПб.: Питер, 2006. — 528 с.
22. *Бабієва А.* Політичне насилля: теоретичний аспект // Політ. менеджмент. — 2005. — № 5. — С. 161–168.
23. *Багацький В. В.* Культурологія. Історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посіб. / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. — К.: Кондор, 2004. — 304 с.
24. *Батулин И. Ю.* Формы работы с конфликтами и методы их решения // Управління конкурентоспроможністю в умовах глобалізації. — Вип. 10. — 2003. — С. 168–172.
25. *Гаджиев К. С.* Введение в геополитику. — М., 2002.
26. *Беззубко Л.* Теория и практика разрешения трудовых конфликтов: Монография / Л. Беззубко, А. Головкин, А. Киринос. — Луганск: ЛФДонГАСА, 2002. — 220 с.
27. *Введение в теорию международных отношений* / Под ред. А. С. Манькина. — М., 2001.
28. *Гірник А.* Конфліктологічна експертиза: від мистецтва до технології // Соц. психологія. — 2004. — № 2. — С. 100–110.
29. *Гірник А.* Конфліктологічна експертиза: теорія і методика // Соц. психологія. — 2005. — № 2. — С. 175–178.

30. *Гірник А.* Конфлікти: структура, ескалація, залагодження / А. Гірник, А. Бобро. — 2-ге вид. — К.: Основи, 2004. — 172 с.
31. *Глухова А. В.* Политические конфликты: основания, типология, динамика. — М., 2000.
32. *Довгань Н.* Методи управління конфліктами, роль керівника у профілактиці конфліктів // Вісн. УАДУ при Президентові України. — 2002. — № 4. — С. 223–228.
33. *Довгань Н.* Теоретичні засади конфліктів у державному управлінні // Управління сучасним містом. — 2004. — № 10–12. — С. 50–55.
34. *Емельянов С. М.* Теория и практика связей с общественностью: Вводный курс. — СПб.: Питер, 2005. — 240 с.
35. *Журкин В. В.* США и международно-политические кризисы. — М., 1975.
36. *Кириллина В.* Гендерный конфликт в условиях социально-политической трансформации российского общества // Прикладная психология и психоанализ. — 2004. — № 2. — С. 69–79.
37. *Киссе А.* Новітні концепції етнічного конфлікту: Сутність і типологія // Політ. менеджмент. — 2005. — № 1. — С. 14–23.
38. *Колесов Д. В.* Общественная роль деления и проблема конфликтов // Мир психологии. — 2005. — № 2. — С. 35–46.
39. *Крюкова Е.* Уроки конфликтологии // Служба кадров. — 2004. — № 2. — С. 61–65.
40. *Лебедева М. М.* Политическое урегулирование конфликтов. — М., 1999.
41. *Мадіссон В.* Правова конфліктологія та юридичний конфлікт у приватних правовідносинах // Право України. — 2003. — № 9. — С. 39–44.
42. *Манжула Є.* Роль керівника підрозділу ОВС у попередженні конфліктних ситуацій // Підприємництво, господарство і право. — 2004. — № 12. — С. 148–150.
43. *Марков Г. Н.* Справочник по конфликтологии, общению, менеджменту. — СПб: Альфа, 2000. — 174 с.
44. *Мацієвський Ю.* Етнічний конфлікт — вивчений феномен? // Політ. менеджмент. — 2006. — № 4. — С. 108–123.
45. *Мацієвський Ю.* Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів: множинність концептуальних підходів // Людина і політика. — 2004. — № 3. — С. 115–129.
46. *Моргунов Е.* Бизнес-конфликтология / Е. Моргунов, Н. Рязанова // Упр. персоналом. — 2005. — № 16. — С. 9–72.

47. *Пайгунова Ю. В.* Тезисы итоговой научно-практической конференции студентов и преподавателей КГФЭИ // Журн. приклад. психологии. — 2002. — № 6. — С. 29
48. *Самоукина Н.* Психология профессиональной деятельности. — 2-е изд. — СПб.: Питер, 2003. — 224 с.
49. *Сатир В.* Как строить себя и свою семью. — М., 1992.
50. *Середницька І.* Стресостійкість як спосіб попередження конфліктів у студентської молоді // Педагог. думка. — 2005. — № 4. — С. 20–24.
51. *Сіцінський А. С.* Конфлікти в управлінській діяльності та шляхи їх вирішення // Статистика України. — 2004. — № 1. — С. 47–50.
52. *Словник-довідник термінів з конфліктології* / За ред. М. І. Пірен, Г. В. Ложкіна. — Чернівці: Чернів. держ. ун-т, 1995. — 333 с.
53. *Сучасні проблеми державного управління: дослідження, технології, методики* / Ред. В. М. Князев — К.: УАДУ, 1999. — 204 с.
54. *Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядипломної освіти* / За наук. ред. Л. М. Карамушки. — К.: ІНКОЛС, 2005. — 366 с.
55. *Тимофеева Л. Н.* Конфликты оппозиции с властью: психологические аспекты // Мир психологии. — 2005. — № 2. — С. 85–92.
56. Уроки конфліктології // Служба кадрів. — 2004. — № 5. — С. 58–61.
57. *Фельдман Д. М.* Конфликты в мировой политике. — М., 1998.
58. *Фишер Р., Браун С.* Путь к единению, или От переговоров — к тесному взаимодействию: Пер. с англ. — М., 1992.
59. *Фишер Р., Юри Й.* Путь к согласию, или Переговоры без поражения: Пер. с англ. — М., 1990.
60. *Цой Л. Н.* Конфликтология: от теории к практике // Мир психологии. — 2005. — № 2. — С. 47–63.
61. *Цыганков П. А.* Теория международных отношений. — М., 2002.
62. *Цорупа М. В.* Основы конфліктології та теорії переговорів: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2004. — 172 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Сучасні теорії конфліктології”	4
Зміст дисципліни “Сучасні теорії конфліктології”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	10
Теми контрольних робіт	10
Питання для самоконтролю.....	12
Список літератури	14

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3321
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП